

Äänestyspaikkojen esteettömyydestä huolehtiminen

Keskusvaalilautakunta

Noora Syysvirta ja Henna Saanakorpi

16.12.2024

Vaalilaki

- Vaalien monista käytännön järjestelyistä vastaa kunnan keskusvaalilautakunta.
- Turun kaupungin hallintosäännössä todetaan, että keskusvaalilautakunnasta, vaalilautakunnista ja vaalitoimikunnista säädetään vaalilaissa.
- Vaalilaki ohjaa keskusvaalilautakunnan toimintaa vaalien järjestämisessä.
- Vaalilain 48 a §:n 1 momentin mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto.
- Vaalilain 69 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaalipäivän äänestystä varten kullakin äänestysalueella on kunnan tähän tarkoitukseen käytettäväksi antama asianmukainen *äänestystila* ja tarvittava kalusto.
- Oikeusministeriön vaaliohjeet täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja vaaleissa. Ohjeissa kerrotaan muun ohella äänestyspaikkojen esteettömyydestä huolehtimisesta.

Äänestyspaikat

- **Kaupunginhallitus on päättänyt äänestyspaikoista alue- ja kuntavaaleissa 2025.**
 - Kh 2.12.2024 § 391 Vaalipäivän äänestyspaikat, 46 kpl
 - Kh 2.12.2024 § 392 Ennakkoäänestyspaikat, 16 kpl
 - Kh 2.12.2024 § 393 Laitosäänestyspaikat
- **Paikat ovat viimeisimmissä säännönmukaisissa vaaleissa pysyneet pääosin samoina.**

Äänestyspaikan esteettömyys

- Äänestyspaikka tulee sijoittaa rakennuksessa sellaiseen tilaan, että sinne pääsevät kulkemaan myös ne äänestäjät, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut ja ne, jotka käyttävät apuvälineitä, kuten pyörätuolia tai rollaattoria.
- Mahdollisuuksien mukaan tulisi liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttämille kulkuvälineille varata pysäköintitilaa äänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestää heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella.
- Äänestyspaikalla mahdollisesti olevien kynnysten ja portaiden on oltava varustettuja esimerkiksi sellaisella luiskalla, että pyörätuolia taikka rollaattoria käyttävillä henkilöillä on esteetön pääsy äänestystilaan.
- Esteetön äänestyskoppi, valaistuksen huomioiminen äänestyskopissa, suurennuslasi
- Viime vaaleissa oli ensimmäistä kertaa mahdollisuus tilata pistekirjoituksella laadittuja ehdokaslistoja.

Äänestyspaikan esteettömyys

- Ennakkoäänestyspaikkojen normaalikäyttö julkisena tilana on huolehtinut esteettömyyden saavutettavuudesta esimerkiksi kyltein ja opastein esteettömän kulkureitin varalle. Keskusvaalilautakunta on huomionnut tämän paikan valinnassa esimerkiksi kauppakeskuksessa.
- Vaalipäivän vaalihuoneistoon viedään tarvittaessa opasteita osoittamaan esteetön kulkureitti, mikäli tila ei ole normaalikäytössä.
- Paloturvallisuudesta on huolehdittava. Rakennuksen poistumistiet on pidettävä esteettöminä eikä poistumisteiden opasteita saa peittää.
- Invalidiliitto ry on laatinut äänestyspaikan esteettömyyden tarkistuslistan, jota tulee tarkoituksenmukaisella tavalla käyttää apuna äänestystilaa järjestettäessä.

Esteettömyyden varmistaminen

- Keskusvaalilautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kaikille äänestäjille pystytään turvaamaan esteetön pääsy äänestyspaikalle ja liikuntarajoitteiset äänestäjät voivat päästä äänestyspaikalle mahdollisimman omatoimisesti ilman ympäristön asettamia esteitä.
- Lähtökohtana on, että kaupat ja kauppakeskukset ovat esteettömiä niiden toimiessa julkisena tilana.
 - Keskusvaalilautakunta ja vaalitoimitsijat voivat lähtökohtaisesti luottaa esteettömyyden toteutumiseen kyseisissä äänestyspaikoissa.
- Katselmukset paikkoihin. Tarvittaessa mukaan kutsutaan kaupungin esteettömyyskoordinaattori.
- Koulutusten pitäminen

Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksiä

- Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös 19.7.2023, EOAK/2698/2023

Eduskuntavaalien ennakkoäänestyspaikkojen tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella Turun kaupungin Varissuon äänestyspaikassa oli puutteita, koska ennakkoäänestyspaikka ei ollut esteetön.

- Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätös 1.11.2024, EOAK/516/2024

Vuoden 2024 presidentinvaalin ennakkoäänestyksestä tehtiin eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan kantelu, jossa kantelija arvosteli Turun kaupungin pääkirjaston ennakkoäänestyspaikan esteettömyyden toteutumisesta. Apulaisoikeusasiamies on päätöksessään todennut yleisellä tasolla äänestyspaikkojen esteettömyydestä, saavutettavuudesta ja äänestäjien yhdenvertaisuudesta. Toimenpiteenä apulaisoikeusasiamies on päättänyt kiinnittää Turun kaupungin huomioita näihin ratkaisussa kerrottuihin asioihin.

Yhteistyö eri toimijoiden kesken

- Turun kaupungin tilapalvelut
- Turun kaupungin esteettömyyskoordinaattori
- Ennakkoäänestyspaikkojen yhteyshenkilöt muissa kuin kaupungin tiloissa
- Varsinais-Suomen hyvinvointialue
- Oikeusministeriö
- Kuntaliitto
- Vammaisneuvosto

Keskusvaalilautakunnan ja vammaisneuvoston yhteistyö

- *Kuntalain 28 §:n 2 momentin mukaan vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.*
- Keskusvaalilautakunta pitää myönteisenä vammaisneuvoston osallistumishalukkuutta äänestyspaikkojen esteettömyyden parantamisessa.
- Näkemysten ja kokemusten vaihtaminen esteettömyyteen liittyvistä kysymyksistä ja ongelmakohdista

Kysymykset

Kiitos!

Kuva: Mika Kurkilahti